ARON bvba
Archeologisch Projectbureau

RAPPORT 507

Archeologienota Genk, Kolenhaven

Bouw van een loods en aanleg van verhardingen

Deel 1: Verslag van Resultaten

Inge Van de Staey & Petra Driesen
Oktober 2017

ARON-RAPPORT 507

ARCHEOLOGIENOTA

GENK, KOLENHAVEN
BOUW VAN EEN LOODS EN AANLEG VAN VERHARDINGEN

Inge Van de Staey & Petra Driesen

Tongeren
2017

Colofon

ARON rapport 507 – Archeologienota – Genk, Kolenhaven. Vouw van een loods en aanleg van verhardingen.

Erkend archeoloog:	Inge Van de Staey (OE/ERK/archeoloog/2015/00087)
Auteurs:	Inge Van de Staey & Petra Driesen
Bijdragen:	/
Foto's en tekeningen:	ARON bvba (tenzij anders vermeld)
Wettelijk depot:	D/2017/12.651/163

Op de teksten, foto's en tekeningen geldt een auteursrecht. Gelieve ons de wens om gebruik te maken van de teksten of illustraties schriftelijk over te maken op info@aron-online.be
Zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van ARON bvba mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, bewerkt, en/of openbaar gemaakt door middel van web-publicatie, druk, fotocopie, microfilm of op welke andere wijze ook.

ARON bvba
Archeologisch Projectbureau
Neremweg 110
3700 Tongeren
www.aron-online.be
info@aron-online.be
tel: 012/225.250
fax: 012/770.034

© ARON bvba, Archeologisch projectbureau, 2017

Inleiding 2

DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN 3
Hoofdstuk 1. Bureauonderzoek 3
1. Beschrijvend gedeelte 3
1.1 Administratieve gegevens 3
1. 2 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden 5
1. 3 Beschrijving van de geplande bodemingrepen 5
1.4 Werkwijze, verloop en actoren 6
2. Assessment 8
2.1 Situering van het onderzoeksgebied 8
2.2 Historische situering 8
2.3 Gaafheid van het onderzoeksterrein 13
2.4 Impact van de bodemingrepen 16
2.5 Onderzoeksvragen 16
2.6 Datering en interpretatie 17
3. Samenvatting 18

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN 19
1. Gemotiveerd advies 19
1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek 19
1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied 19
1.3 Impact van de geplande bodemingrepen 19
1.4 Bepaling van de maatregelen 19

BIBLIOGRAFIE

BIJLAGEN

Bijlage 1: Kadasterplan
Bijlage 2: Afbeeldingen- en plannenlijst
Bijlage 3: Inplantingsplan
Bijlage 4: Bouw loods, inplanting en snede
Bijlage 5: Fotoverslag hevenconstructies voor afbraak (apart dossier)

Inleiding

De initiatiefnemer plant op een ca. 2,9 ha groot terrein aan de Kolenhaven te Genk (prov. Limburg) de bouw van een loods en de aanleg van nieuwe verhardingen.

Gezien voor de realisatie van dit project een stedenbouwkundige vergunning vereist is, bodemingrepen uitgevoerd worden, het terrein niet in een gebied ligt waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt, het terrein niet volledig binnen een gabarit van een bestaande lijninfrastructuur valt, niet in een beschermde archeologische site of vastgestelde archeologische zone ligt, het perceelsoppervlak groter is dan 3000 m², de bodemingreep groter is dan 5000 m², het terrein in industriegebied ligt en de aanvrager publiekrechtelijk is, is het toevoegen van een bekrachtigde archeologienota aan de vergunningsaanvraag verplicht.[1]

Een archeologienota is een document dat opgemaakt wordt op basis van een archeologisch vooronderzoek en dat niet alleen administratieve gegevens van het onderzoeksgebied bevat, maar ook een verslag van de resultaten van het uitgevoerde vooronderzoek, een voorstel van beslissing en een plan van aanpak voor de maatregelen die daaruit volgen.[2] Het doel van het archeologisch vooronderzoek bestaat in het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische site in een onderzoeksgebied en indien deze aanwezig is te bepalen wat de karakteristieken en de bewaringstoestand van deze site zijn, wat haar relatie is met het landschap, welke waarde ze heeft, en hoe ermee moet omgegaan worden in het kader van de bodemingrepen en wetenschappelijk onderzoek.[3]

De *Code van Goede Praktijk* versie 2.0 voorziet in de opmaak van een '*archeologienota met beperkte samenstelling*' indien de confrontatie tussen de toekomstige werken en één doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat:

1° met aantoonbare zekerheid geen archeologisch erfgoed aanwezig is op het onderzochte terrein, of;
2° de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed, of;
3° verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst.

Vermits de confrontatie van de uitgevoerde werken en de recente historische situering aantoonde dat de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed én verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige kenniswinst, werd enkel een bureauonderzoek met beperkte samenstelling uitgevoerd (Deel 1) en werd geen *Programma van Maatregelen* opgemaakt. Het gemotiveerd advies hiervoor wordt beschreven in Deel 2.

[1] Zie hiervoor de beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek bij het aanvragen of verlenen van vergunningen. https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf
[2] Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen (CGP)(2015), 15.
[3] CGP 2016, 27.

DEEL 1. VERSLAG VAN RESULTATEN

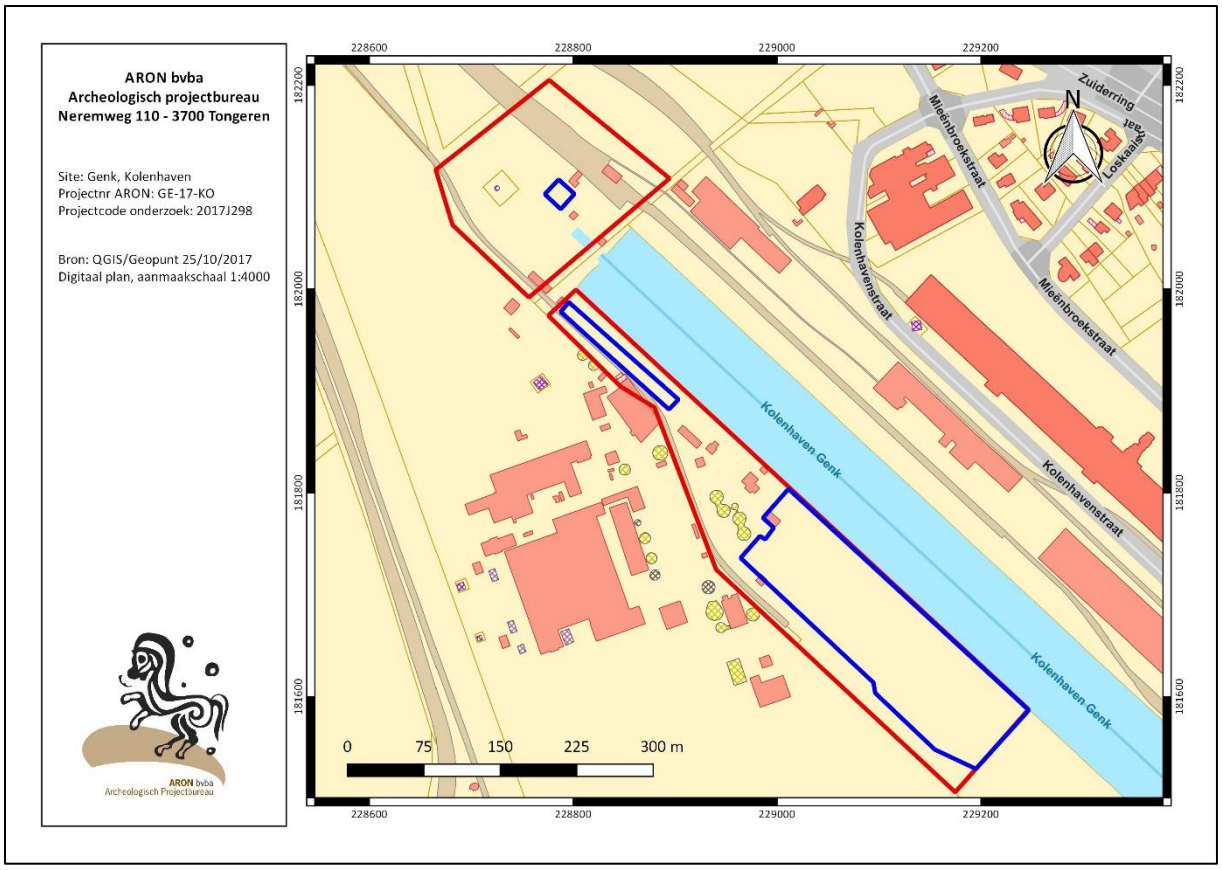
Hoofdstuk 1. Bureauonderzoek

1. Beschrijvend gedeelte

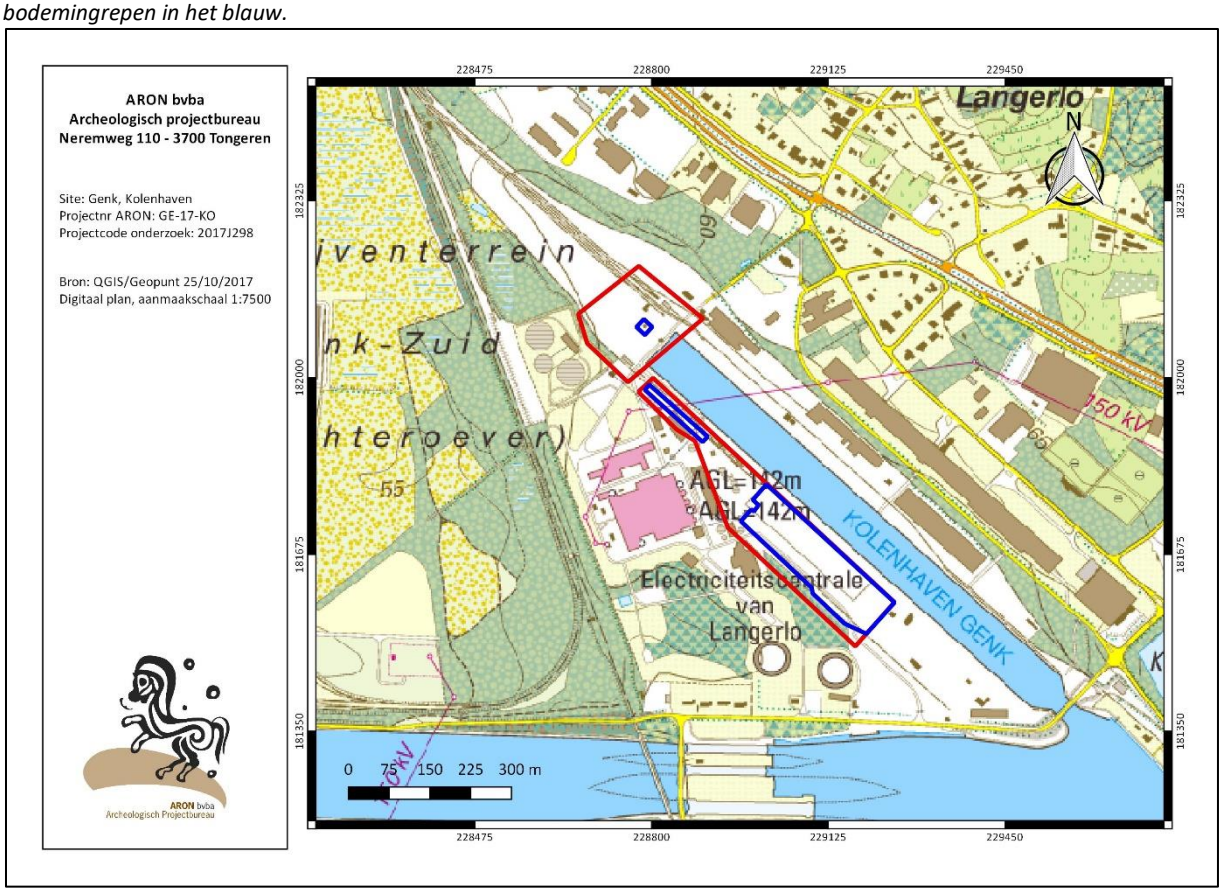
1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2017J298	
Naam en erkenningsnummer Archeoloog **Rechtspersoon**	Inge Van de Staey OE/ERK/Archeoloog/2015/00087 ARON bvba Archeologisch Projectbureau, Neremweg 110, 3700 Tongeren OE/ERK/Archeoloog/2015/00006	
Andere actoren en specialisten binnen het project	**Functie**	**Naam**
	Projectleiding	Petra Driesen
Extern wetenschappelijk advies	Nvt.	Nvt.
Locatiegegevens	Genk, Kolenhaven	
Oppervlakte	Het totale projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 7,8 ha. De zone waar bodemingrepen gepland zijn is ca. 2,9 ha groot.	
Bounding box coördinaten	xMin,yMin 5.48962,50.9386 : xMax,yMax 5.49627,50.9439	
Kadasternummers	Genk, 4de Afd., Sectie E percelen 477E, 477F en 477G en Genk, 5de Afd., Sectie F, perceel 954Y26	
Thesaurusthermen[4]	Bureauonderzoek, Genk, Kolenhaven	
Overzichtsplan verstoringen	*Zie Afb. 4: Kleurenorthofoto en 2.3 Gaafheid van het onderzoeksterrein*	

[4] https://inventaris.onroerenderfgoed.be/thesaurus

Afb. 1: Kadastraal plan met perceelgrenzen en afbakening van de te onderzoeken percelen in het rood en de geplande bodemingrepen in het blauw.

Afb. 2: Uittreksel uit de topografische kaart met afbakening afbakening van de te onderzoeken percelen in het rood en de geplande bodemingrepen in het blauw.

1. 2 Onderzoeksvragen en randvoorwaarden

Volgende onderzoeksvraag zal tijdens het bureauonderzoek behandeld worden:

Welke doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader leidt tot de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling en beschrijf dit aspect.

Randvoorwaarden:

Vermits verwacht wordt dat aan de voorwaarden voor de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling voldaan zal worden, wordt de archeologienota volgens dit traject opgemaakt.

1. 3 Beschrijving van de geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant ter hoogte van de Kolenhaven te Genk de bouw van een nieuwe loods en de aanleg van verhardingen, zie *BIJLAGE 3* en *Afb. 3*.

Concreet betreft het de bouw van een loods net ten westen van het Kolenkanaal en de aanleg van verhardingen ten zuiden van dit kanaal. De verharding zal afwateren naar een slipvanger, olieafscheider en bufferbekken. Voorafgaandelijk aan deze werken dient het terrein te worden geëgaliseerd.

De afbraak van de gebouwen in de meest zuidelijke zone is reeds in een apart afbraakdossier ingediend en valt buiten de huidige vergunning.

Verwijderen van bestaande verhardingen en het egaliseren van het terrein

De bestaande verhardingen m.b. een betonplaat- en grindverharding, die een groot deel van het onderzoeksterrein innemen, worden over het gehele onderzoeksterrein verwijderd. Dit zal gebeuren tot op de maximale huidige diepte van de verhardingen, zijnde ca. 40 cm onder het huidige maaiveld. Bij de afbraak van de verhardingen wordt wel rekening gehouden met de nieuwe structuren, die in de mate van het mogelijke op de bestaande verhardingen voorzien worden. Zo zal onder de betonvloer van de nieuwe loods een deel van de bestaande verhardingen behouden blijven.

Verder zal het terrein ter hoogte van de voormalige stockageplaats voor korrelas en kolen geëgaliseerd worden. Hier zijn momenteel hoogteverschillen tot ca. 3 m hoogte waarneembaar als gevolg van het resterende steenkoolgruis en als de aanvulling tegen de keerwanden (*zie infra*).

Deze werken zullen machinaal gebeuren.

Bouw van een loods

Ten westen van het kanaal zal een loods opgericht worden (ca. 400 m²). Deze loods wordt opgebouwd met een betonvloer en een bovenbouw bestaande uit een metalen constructie. De metalen constructie wordt gefundeerd op puntfunderingen die tot ca. 1 m diepte worden uitgegraven. Bij de rest van de loods wordt voor de aanleg van een vloerplaat (ca. 10 cm) beton op de bestaande asfaltverharding gegoten (zie *BIJLAGE 4*).

Aanleg verhardingen

Ten zuiden van de Kolenhaven wordt op twee plaatsen een nieuwe asfaltverharding voorzien. Deze hebben een oppervlakte van ca. 1640 m² in het westen en ca. 26500 m² in het oosten. Voor de uitgravingen van de verhardingen is een totale afgraving van ca. 45 cm gepland.

De bodemingrepen zullen machinaal gebeuren d.m.v. een graafmachine.

Aanleg van een slipvanger, olieafscheider en bufferbekken

De oostelijke verharding zal afwateren naar een slipvanger, olieafscheider en bufferbekken. Deze drie elementen (samen ca. 450 m²) zullen ondergronds voorzien worden. De maximale uitgraving hiervoor bedraagt ca. 3 m.

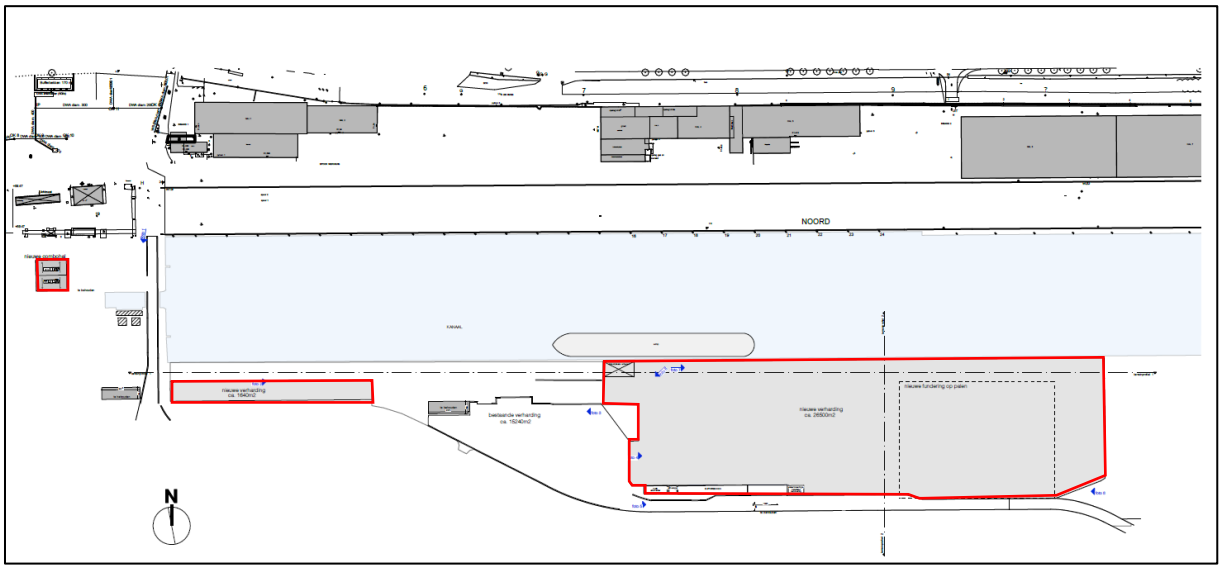
De bodemingrepen zullen machinaal gebeuren d.m.v. een graafmachine.

Aanleg palenfundering voor een toekomstige hal

In het uiterste oosten van de aan te leggen verhardingen wordt een palenfundering voorzien voor een toekomstige hal. De contour hiervan bedraagt 75 op 100 m (7500 m²). De palen worden geboord en zullen tot een diepte van ongeveer 10 m rijken.

Werfzone

De werfzone zal zich volledig binnen het huidige projectgebied bevinden en zal geen bijkomende bodemingrepen met zich meebrengen

Afb. 3: Inplantingsplan met aanduiding van de geplande bodemingrepen in het rood (Bron: Verjans Pieter architecten, digitaal plan, dd 23/10/2016, aanmaakschaal 1:2000, 2017J298)

1.4 Werkwijze, verloop en actoren

Gezien het bureauonderzoek betrekking heeft op een terrein dat in een recent verleden geïndustrialiseerd werd, diende bijzondere aandacht besteed te worden aan de confrontatie van de toekomstige werken met de historische situering om na te gaan of een doorslaggevend aspect kan leiden tot een archeologienota met beperkte samenstelling. Uit deze confrontatie bleek dat de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezige archeologische erfgoed én verder onderzoek van het terrein in het kader van de toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet zou leiden tot nuttige (*CGP 12.5.3.1 en 12.5.3.3*).

De topografische kaart en kadasterkaart werd in het kader van dit vooronderzoek geraadpleegd en weergegeven. De meest recente kleurenorthofoto en de bodemkaart werden eveneens geraadpleegd. Ook het digitaal hoogtemodel en de hoogteprofielen werd geraadpleegd. Andere kaarten werden omwille van het gevolgde traject (Archeologienota met beperkte samenstelling) niet weergegeven. Ze bleken immers geen aanvullende informatie te bieden die een potentieel tot kenniswinst aan kan tonen.

In het onderzoek werd gebruik gemaakt van de grondonderzoeken die op en rondom het terrein gebeurden en door de initiatiefnemer werden aangeleverd, met name:

- Funderingsadvies opstopping pand Haven Genk, Havenstraat te Genk, MBS Europe, ABO Rapport 22357.R.01, 2017.
- Rapport grondmechanisch onderzoek. Optopping pand haven Genk, Kolenhavenstraat 6, Genk, Geasonda Rapport 10591, 2017.

Ter aanvulling werd het historisch verleden van het studiegebied onderzocht. Specifiek archiefonderzoek werd niet uitgevoerd vermits het terrein in het verleden niet dicht bebouwd was. Volgende kaarten werden via de website *geopunt.be* geraadpleegd: de *Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden*, opgemaakt op initiatief van *Graaf de Ferraris* (1771-1778), de *Atlas der Buurtwegen* (1842) en de *Vandermaelenkaart* (1846-1854). Ook werden de topograische kaarten van 1873, 1904, 1939, 1969 en 1981, beschikbaar via Carteisu, geraadpleegd. Vanwege het gevolgde traject (archeologienota met beperkte samenstelling) worden niet alle kaarten weergegeven in het bureauonderzoek.

Om een inzicht te bekomen in de reeds gekende archeologische waarden binnen het onderzoeksgebied en zijn directe omgeving werd ook de Centrale Archeologische Inventaris geraadpleegd.[5] Deze online inventaris, opgesteld door het Agentschap Onroerend Erfgoed van de Vlaamse Overheid, biedt een overzicht van alle tot nu toe gekende archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Via het Geoportaal van Onroerend Erfgoed werd eveneens de inventaris van de beschermde archeologische sites, de inventaris van vastgestelde archeologische zones en de inventaris van gebieden waar geen archeologie te verwachten valt, geraadpleegd. De kaarten worden in dit bureauonderzoek niet weergegeven vermits ze niet relevant zijn in het gevolgde traject.

Een visuele terreininspectie werd niet uitgevoerd. Via de foto's aangeleverd door de initiatiefnemer en de orthofoto's kon namelijk een beeld bekomen worden van de huidige inrichting en de gaafheid van het onderzoeksgebied. Ook is de orthofoto van 1979-1990 en van 2005-2007 opgenomen.

De ligging van ondergrondse kabels en leidingen werd niet opgevraagd via *KLIP*. De initiatiefnemer bezorgde de tot nu gekende informatie over het plangebied.

Het bureauonderzoek werd uitgevoerd door *Inge Van de Staey* van het archeologisch projectbureau *Aron bvba*.

[5] https://geo.onroerenderfgoed.be/ en http://cai.onroerenderfgoed.be/

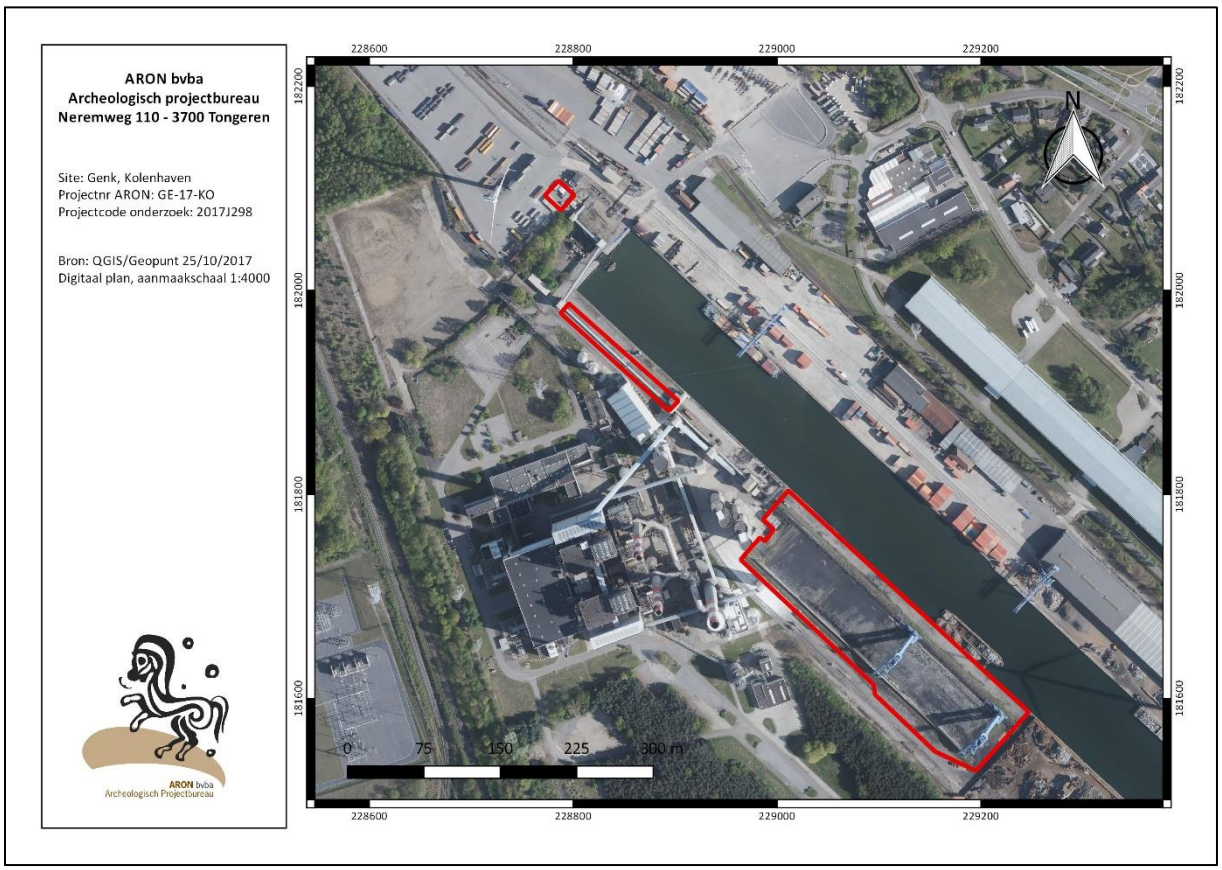
2. Assessment

2.1 Situering van het onderzoeksgebied

Het onderzoeksterrein situeert zich ter hoogte van de Kolenhaven te Genk. Het Kolendok situeert zich vlak ten oosten en noorden van het terrein. Ca. 200 m in zuidelijke richting loopt het Albertkanaal.

Het terrein dat een oppervlakte heeft van ca. 7,8 ha[6], is kadastraal gekend als Genk, 4de Afd., Sectie E, percelen 477E, 477F en 477G en Genk, 5de Afd., Sectie F, perceel 954Y26.

Ten zuiden van het dok wordt het terrein ingenomen door meerdere havenconstructies (*Afb. 4*, *BIJLAGE 5: Fotoverslag af te breken havenconstructies*). In een ca. 2,65 ha grote zone werd hier in het verleden korrelas en kolen opgeslagen voor de steenkoolcentrale van Langerlo, die zich net ten zuiden van het onderzoeksterrein bevindt. De rest van het terrein is quasi volledig verhard door middel van een beton- en grindverharding.

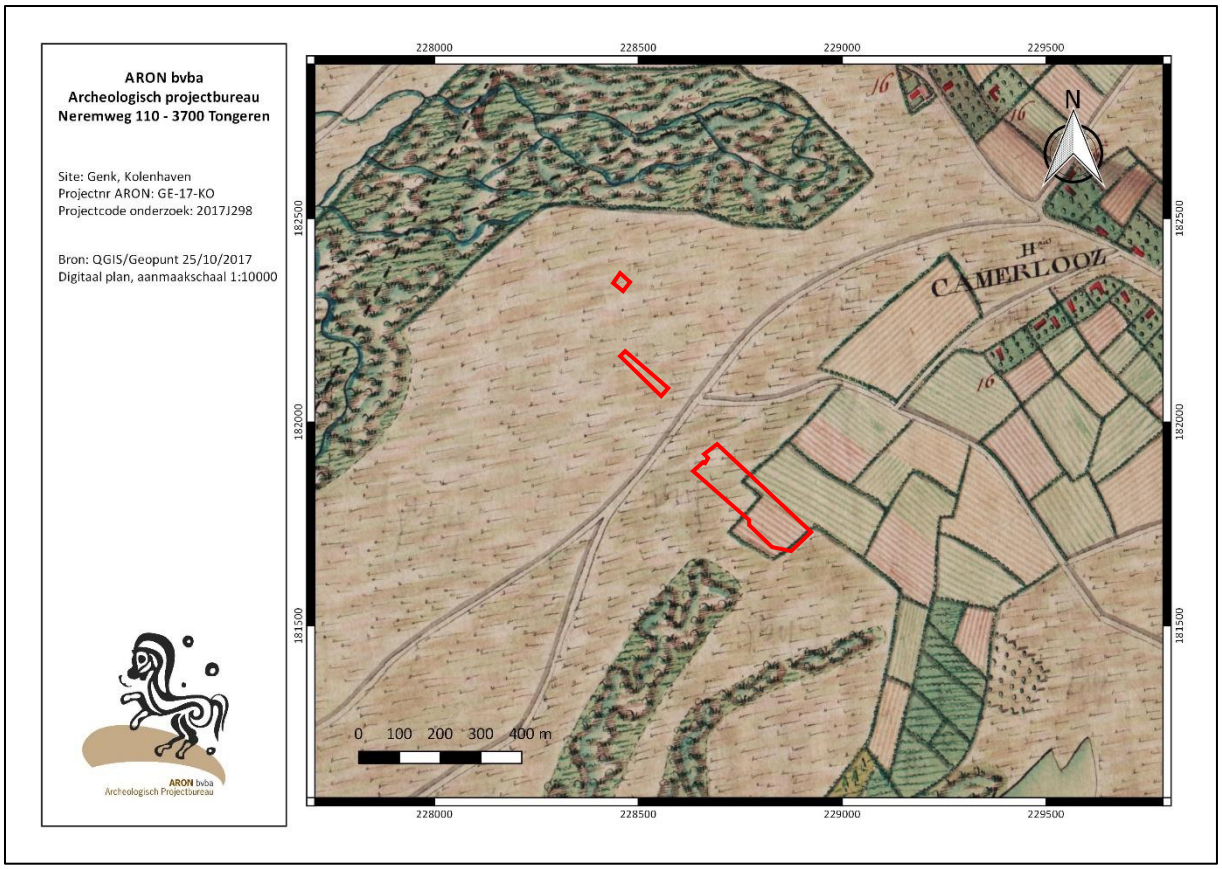
Afb. 4: Kleurenorthofoto met aanduiding van het terrein waar bodemingrepen worden uitgevoerd (rood).

2.2 Historische situering

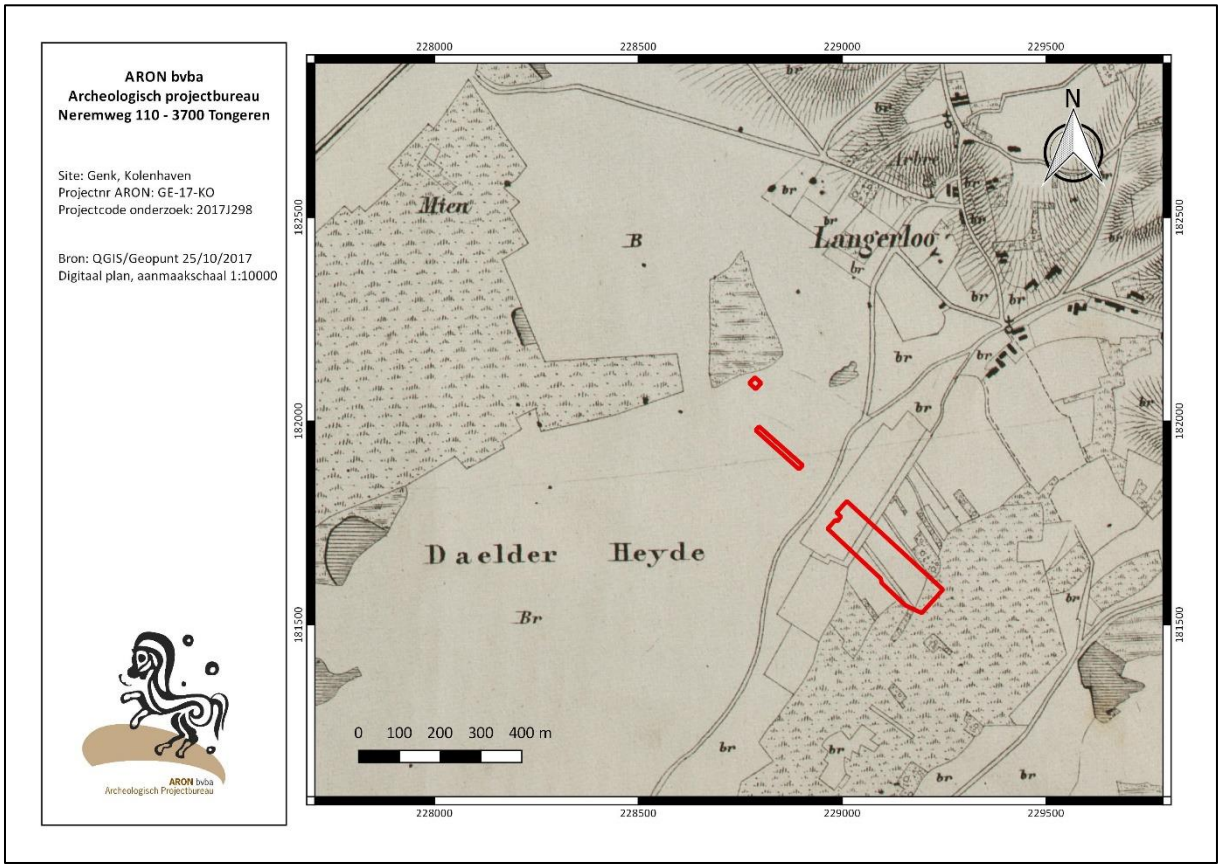
Historische kaarten tonen duidelijk de impact aan die de aanleg van het kanaal heeft gehad.

De *Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden*, opgesteld op initiatief van *graaf de Ferraris* (1771-1777, *Afb. 5*), *de Atlas der Buurtwegen* (ca. 1840), *de Vandermaelenkaart* (1846-1854, *Afb. 6*) en *de topografische kaarten van 1873 (Afb. 7) en 1904* geven het onderzoeksterrein duidelijk weer langsheen de zuidelijke invalsweg naar Langerlo. Het terrein is onbebouwd en wordt als weg, heide, moeras en gras-en akkerland ingenomen.

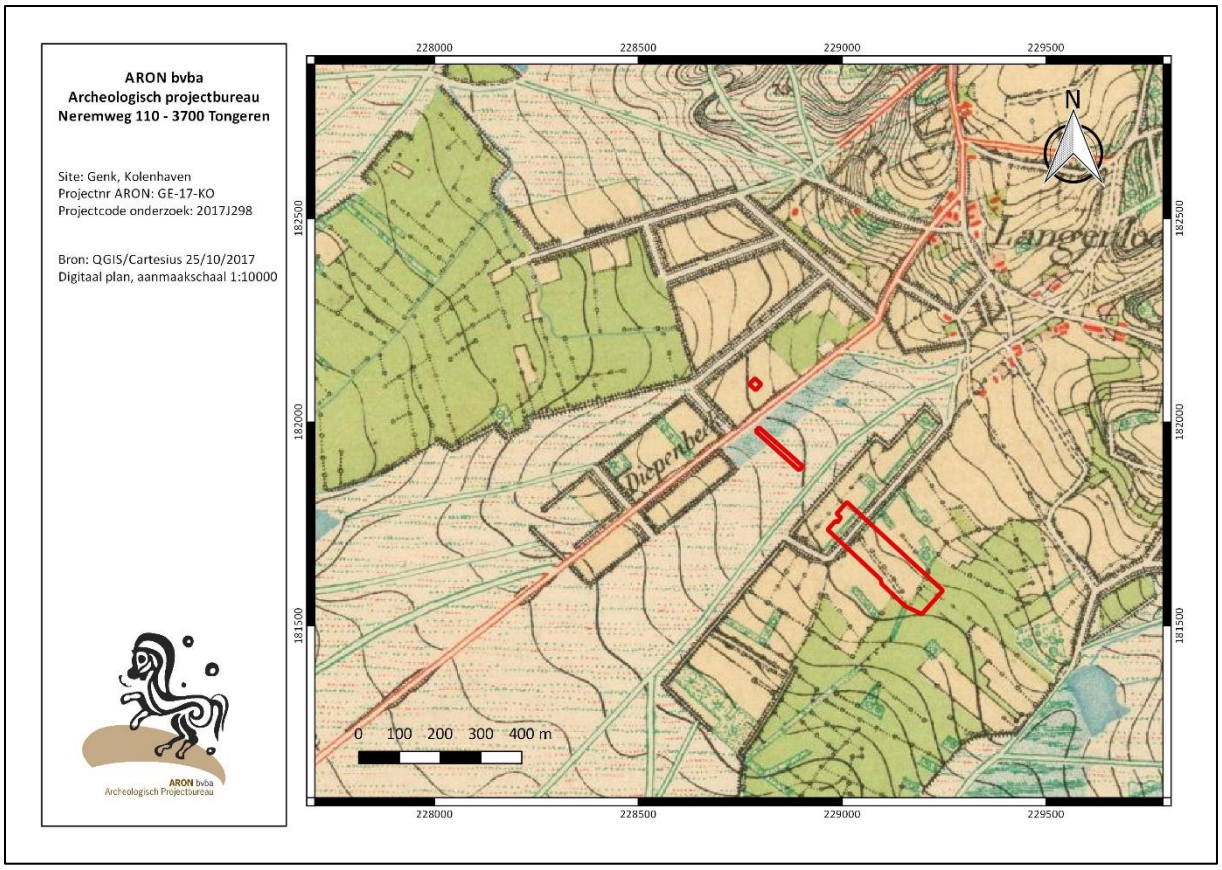
[6] Deze oppervlakte omvat de volledige percellering. Bodemingrepen zijn binnen de huidige vergunning gepland op een oppervlakte van ca. 2,9 ha.

Afb. 5 : Detail uit de Ferrariskaart met aanduiding van het terrein waar bodemingrepen worden uitgevoerd (rood).

Afb. 6 : Detail uit de Vandermaelenkaart met aanduiding van het terrein waar bodemingrepen worden uitgevoerd (rood).

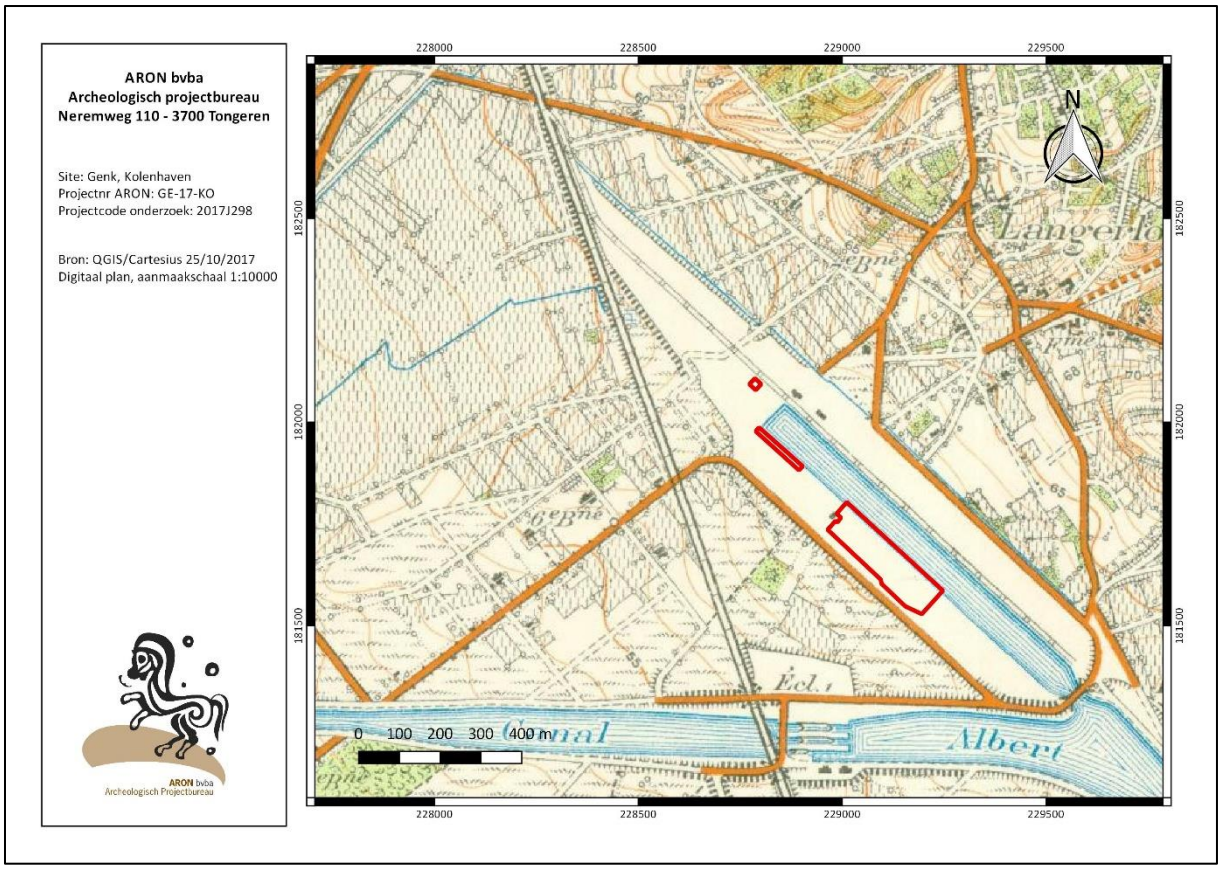
Afb. 7: Detail uit de topografische kaart 1873 met aanduiding van het terrein waar bodemingrepen worden uitgevoerd (rood).

De omgeving op en rondom het onderzoeksterrein veranderde evenwel drastisch na de start van de steenkoolindustrie. In de Limburgse mijnzetels boorde men tussen 1914 en 1921 steenkool aan. In 1914 was dit het geval voor Winterslag dat niet af te rekenen had met waterhoudende lagen in de ondergrond. Door het uitbreken van WO I ondervonden de mijnen echter vertraging. Veel materiaal werd immers door de Duitse bezetter aangeslagen, waardoor de productie pas na WO I goed op dreef kwam. Om de kolen te transporteren moest er een hele vervoersinfrastructuur gebouwd worden. Zo werd in de loop der jaren het spoorwegnet aangepast. Nog belangrijker evenwel was de uitbouw van een goede kanaalverbinding. Na de aanpassing van het kanaal Antwerpen-Herentals-Maastricht-Luik begon men in 1930 met de aanleg van het Albertkanaal. De Genkse Kolenhaven werd in 1936 gebouwd.[7] De *topografische kaart van 1939* (*Afb. 8*) geeft zo in de onmiddellijke omgeving van het onderzoeksterrein zowel het Albertkanaal als de Kolenhaven weer.

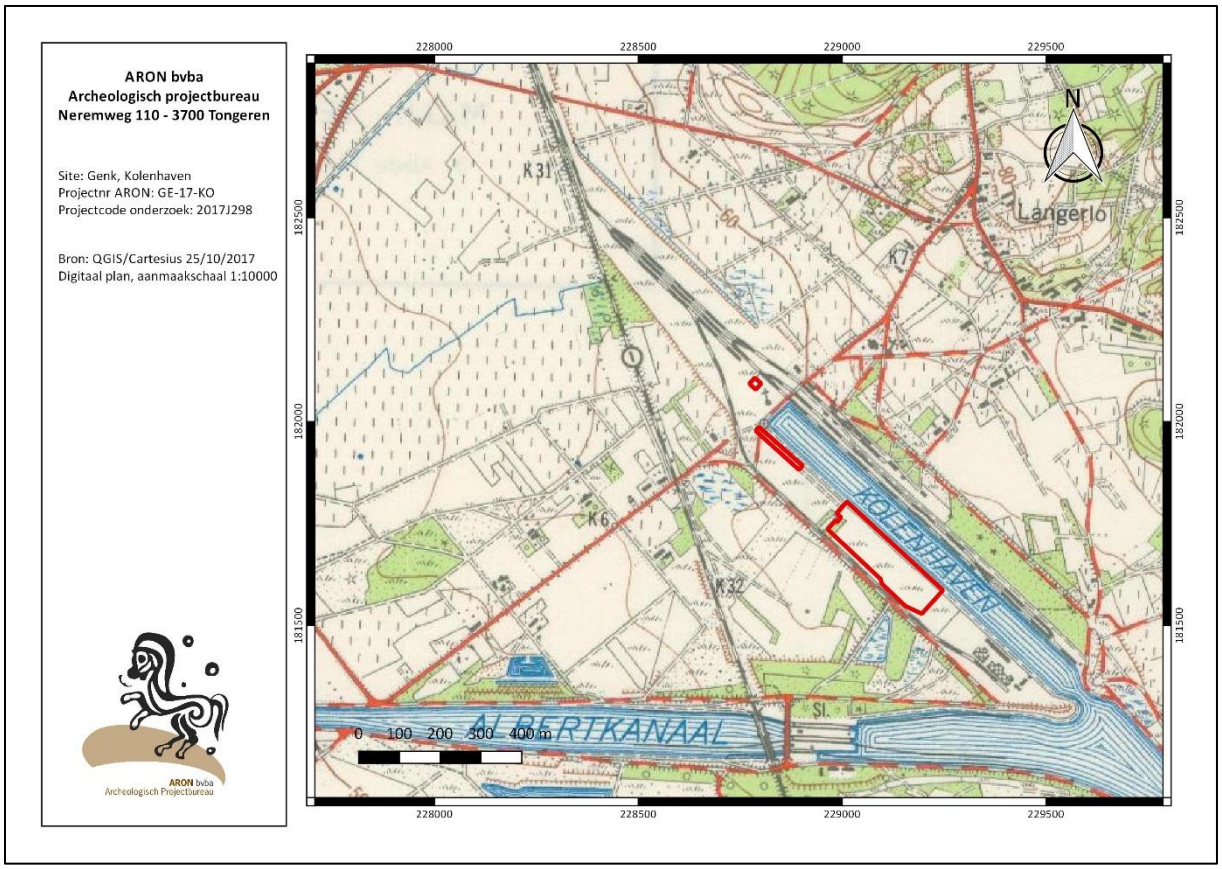
In de loop der tijd werd het onderzoeksterrein alsook de omgeving errond verder geïndustrialiseerd. Zo zijn meerdere spoorlijnen langs het onderzoeksterrein duidelijk zichtbaar op de *topografische kaart van 1969* (*Afb. 9*). Ook op de orthofoto genomen tussen 1979 en 1990 (*Afb. 10*) is deze industrialisatie duidelijk waarneembaar. Ten zuiden van het onderzoeksterrein bevindt zich zo de centrale van Langerlo, die in dienst werd gesteld in 1975. De centrale was oorspronkelijk voorzien voor het stoken van stookolie en aardgas maar werd in 1985-1986 omgebouwd op steenkool. Om de elektriciteitscentrale te kunnen bevoorraden, werden er ter hoogte van het onderzoeksterrein, nieuwe los- en laadmachines geïnstalleerd. Ook werd een zone ingericht als opslagzone voor korrelas en kolen (*Afb. 11 en Afb. 12*).

Op de orthofoto van 2005-2007 (*Afb. 13*) is te zien hoe de rest van het onderzoeksterrein verder verhard is en ingenomen wordt als haveninfrastructuur.

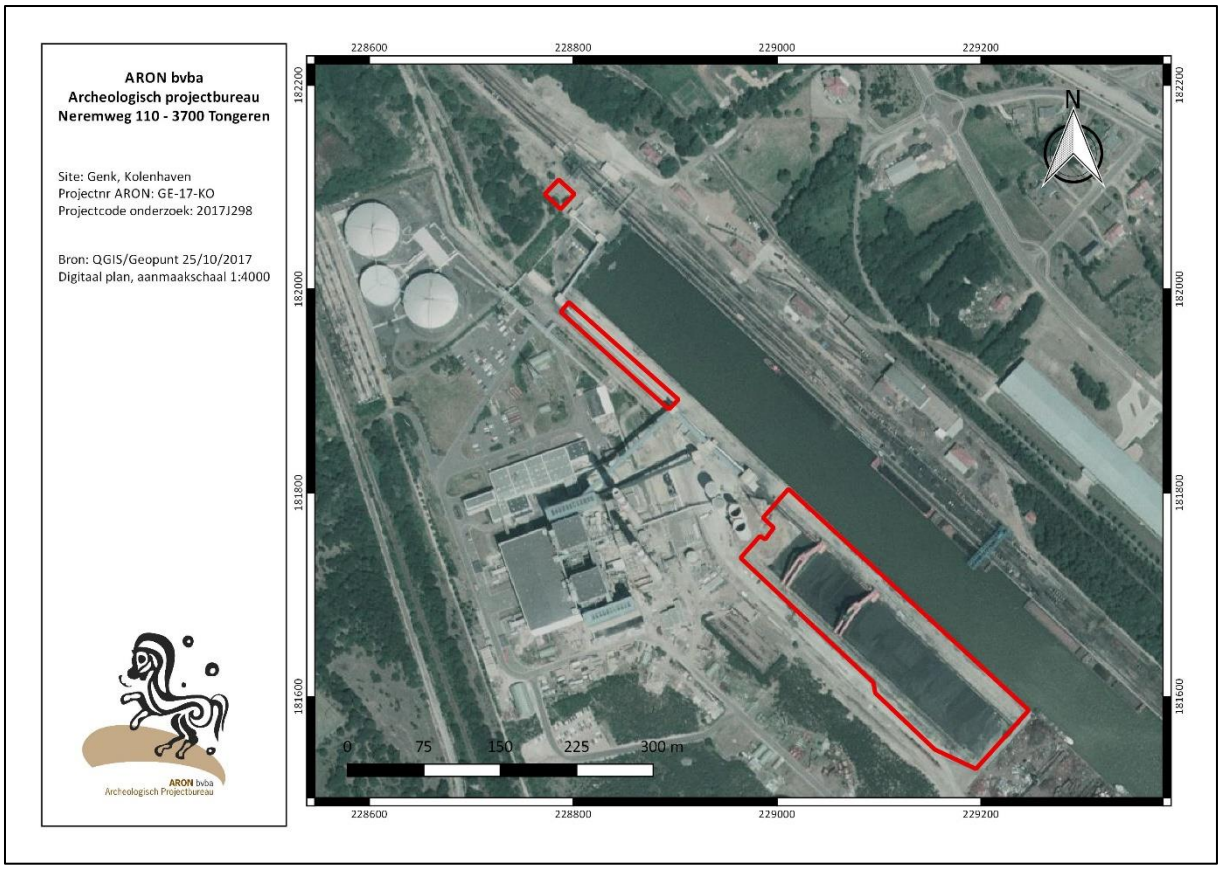
[7] Slegers ea. 2014: 20-22.

Afb. 8: Detail uit de topografische kaart 1939 met aanduiding van het terrein waar bodemingrepen worden uitgevoerd (rood).

Afb. 9: Detail uit de topografische kaart 1969 met aanduiding van het terrein waar bodemingrepen worden uitgevoerd (rood).

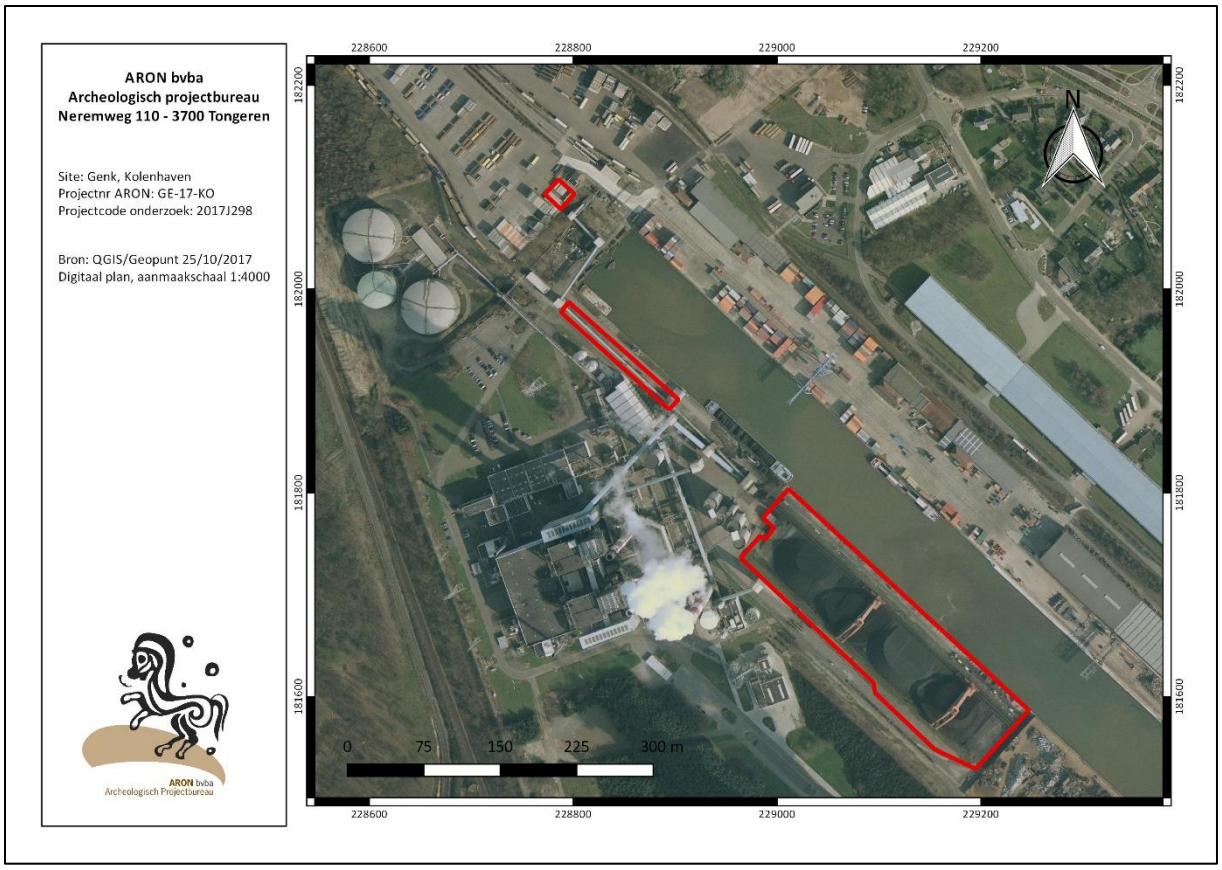
Afb. 10 : Detailopname orthofoto 1979-1990 met aanduiding van het terrein waar bodemingrepen worden uitgevoerd (rood).

Afb. 11: Foto van het onderzoeksterrein, met zicht op de opslagzone voor steenkool, zicht uit het westen (Verjans Pieter architecten, dd. 18/10/2017)

Afb. 12: Foto van het onderzoeksterrein, met zicht op de havenconstructies, zicht (Verjans Pieter architecten, dd. 18/10/2017)

Afb. 13 : Detailopname orthofoto 2005-2007 met afbakening van de zone van bodemingrepen (blauw).

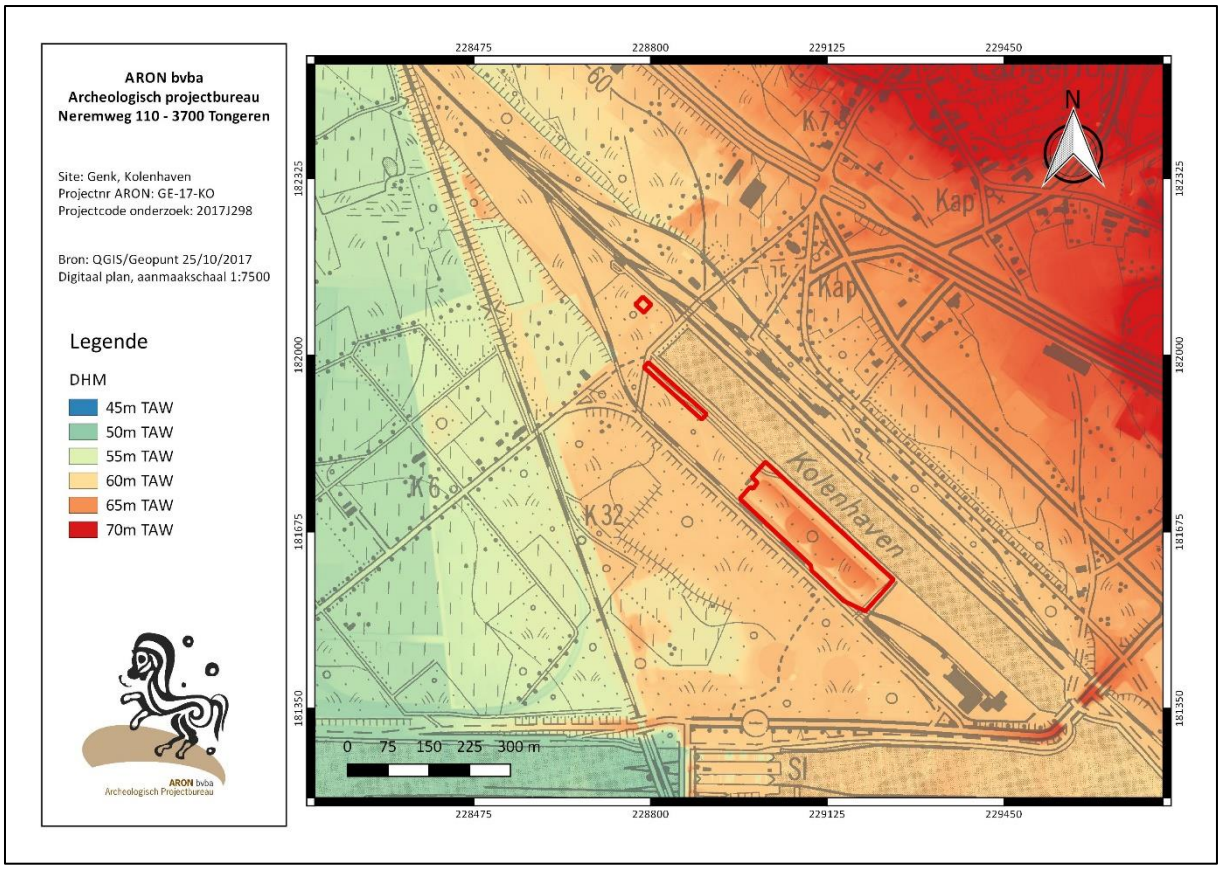
2.3 Gaafheid van het onderzoeksterrein

Op basis van een vergelijking van de oude topografische kaarten en het huidige hoogtemodel, kan geconcludeerd worden dat het sterk geïndustrialiseerde onderzoeksterrein in het verleden werd opgehoogd.

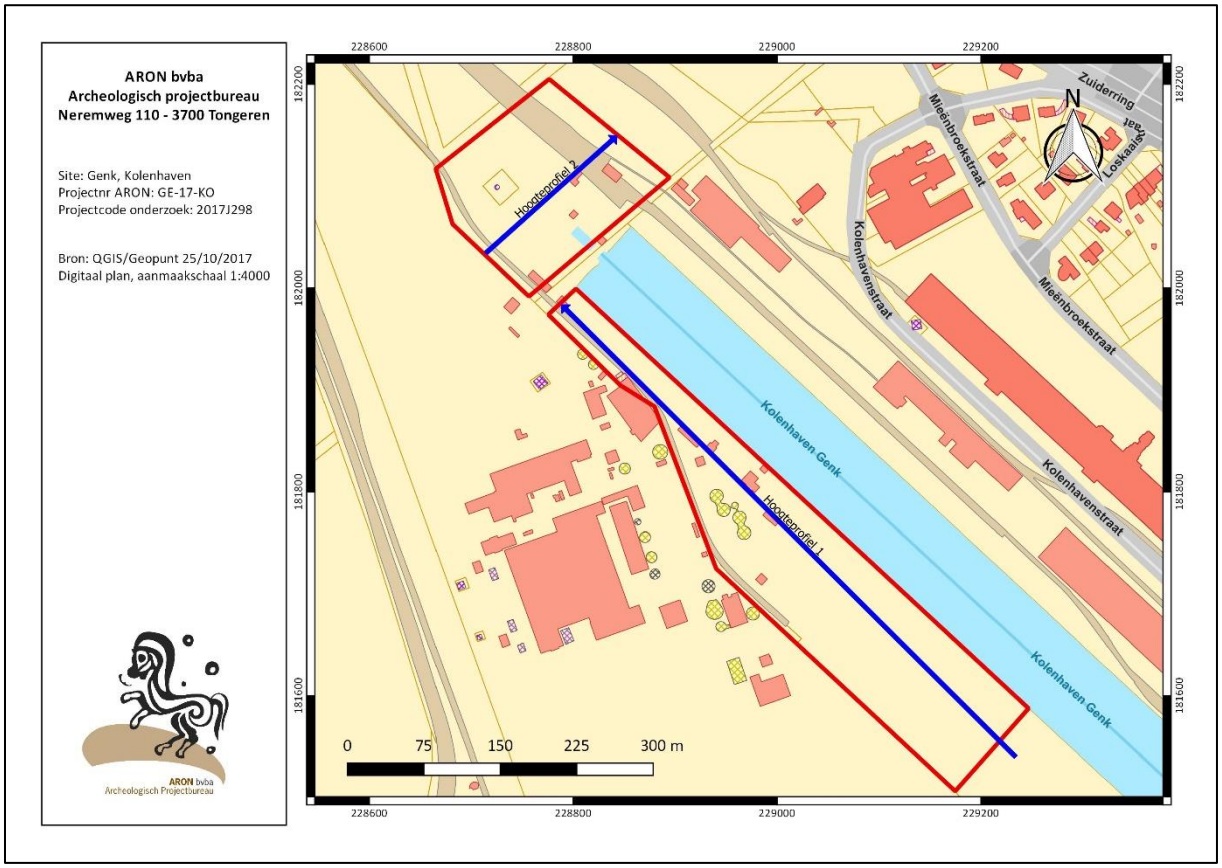
Zo kan het terrein op de topografische kaarten van 1873 (*Afb. 7*) en 1904 gesitueerd worden op een hoogte van ca. 60 m TAW. Op basis van het huidige digitale hoogtemodel (*Afb. 14*) en het hoogteprofiel (*Afb. 15)* wordt echter duidelijk dat het terrein zich momenteel beduidend hoger bevindt, nl. op een gemiddelde hoogte van 61 tot 61,3 m TAW. Ter hoogte van de zone die in het verleden als stockageplaats voor korrelas en kolen gebruikt werd, zijn momenteel hoogteverschillen tot maar liefst 3 m merkbaar (tot ca. 64 m TAW). Deze meer uitgesproken hoogteverschillen zijn evenwel eerder het gevolg als een aanvulling tegen de keerwanden van de opslag en als het nog resterende steenkoolgruis.

Op de topografische kaart van 1939 (*Afb. 8*) wordt duidelijk dat het terrein bij de aanleg van de Kolenhaven geëgaliseerd en opgehoogd werd. Deze gegevens worden bevestigd op basis van de gegevens uit de bodemkaart (*Afb. 16*) waar het terrein als OB-bodem (thv de te bouwen loods) en als OT-bodem (thv de aan te leggen verhardingen) wordt aangeduid. Ter hoogte van de bebouwde zones (OB) blijft de bodemopbouw onbekend, meestal omdat bebouwde percelen of verhardingen niet toelieten om te boren. Op basis van de voorgaande beschrijving, de ligging van het terrein alsook de aanduiding van de omliggende opgehoogde gronden kan er echter over het gehele onderzoeksterrein een opgehoogde bodem (OT) verondersteld worden. Het betreft hierbij terreinen waar belangrijke hoeveelheden grond werden opgevoerd en vooral langs het Albertkanaal worden aangetroffen.[8] Ook enkele grondonderzoeken die in verleden rondom het onderzoeksterrein gebeurden, geven de aanwezigheid van een opgehoogde laag aan. Bij sonderingen werd immers een heterogene toplaag met een matig gepakt zand en vrij slappe klei aangetroffen tot op het niveau -1,4 m, -4,4m en -2,0 m.[9]

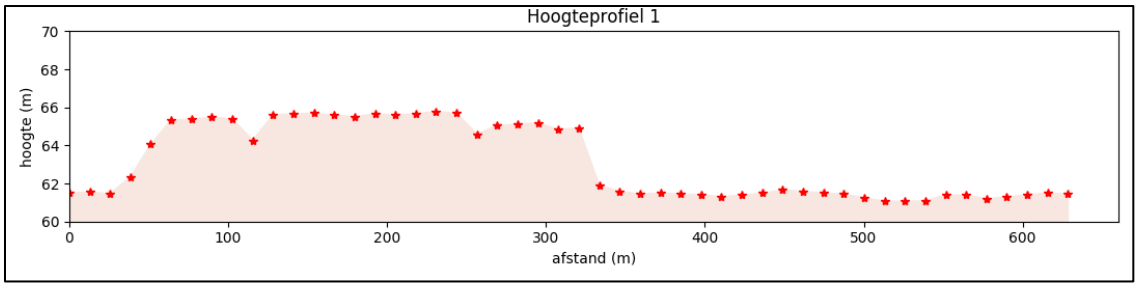
[8] Baeyens 1974: 68.
[9] Rapport grondmechanisch onderzoek. Optopping pand haven Genk, Kolenhavenstraat 6.

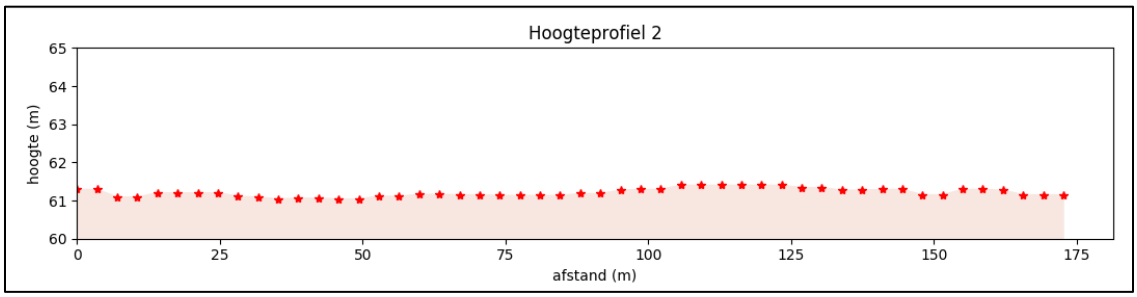

Afb. 14: Uittreksel uit het digitaal hoogtemodel Vlaanderen II met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood

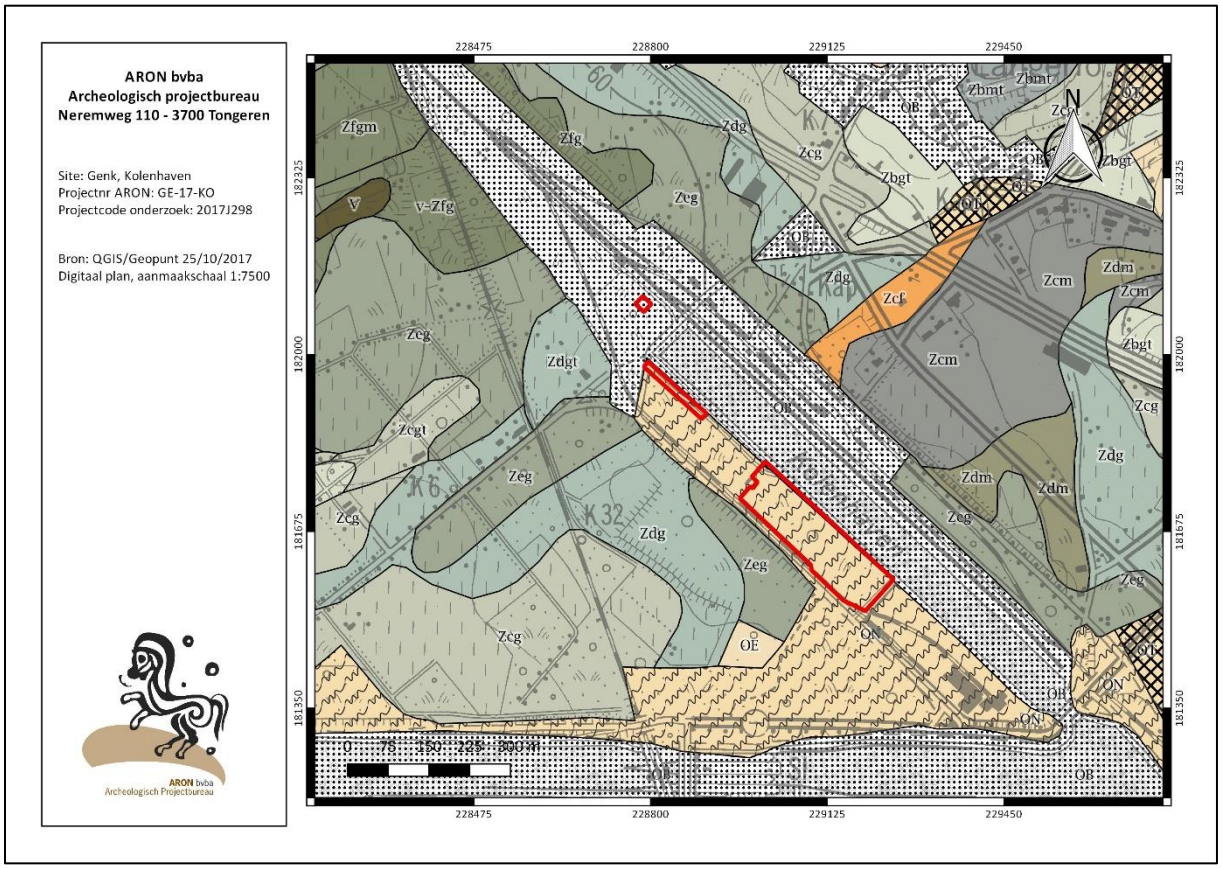

Afb. 15.1: Situering hoogteprofiel op het onderzoeksterrein (rood).

Afb. 15.2: Hoogteprofielen van het onderzoeksterrein (QGis/Geopunt, digitaal plan, dd. 25/10/2017, 2017J298).

Afb. 16: Bodemkaart met afbakening van het onderzoeksterrein in het rood.

De aanwezige bodem voor de komst van het kanaal, zal op basis van de omliggende bodems vermoedelijk een plaggenbodem of podsolbodem geweest zijn. Of deze nog aanwezig is onder de opgehoogde gronden blijft moeilijk te bepalen. We kan aangenomen worden dat minstens de vruchtbare A-horizont werd weggegraven om elders te gebruiken. Hierbij zal ook het oorspronkelijke bodemprofiel grotendeels vergraven zijn.

Algemeen kan besloten worden dat het terrein in de eerste helft van de 20ste eeuw geëgaliseerd en opgehoogd werd met een minstens ca. 1 m dik zandpakket. De verregaande industrialisatie op het terrein zorgden er verder voor dat op het gehele terrein grootschalige verstoringen plaatsvonden.

2.4 Impact van de bodemingrepen

De huidige bodemingreep neemt een totale oppervlakte in van ca. 2,9 ha en situeert zich langs de Kolenhaven te Genk.

Concreet betreft het de bouw van een loods en de aanleg van verhardingen. Deze verharding zal afwateren naar een slipvanger, olieafscheider en bufferbekken. Voorafgaandelijk aan deze werken dienen de bestaande verhardingen (gedeeltelijk) uitgebroken te worden en zal het sterk geïndustrialiseerde terrein geëgaliseerd worden. De afbraak van de gebouwen in deze zone is reeds in een apart afbraakdossier ingediend en valt buiten de huidige vergunning.

De geplande bodemingrepen bereiken met de aanleg van de verhardingen (2,8 ha) een gemiddelde diepte tot ca. 45 cm onder het maaiveld. Enkel ter hoogte van de aanleg van de puntfunderingen voor de te bouwen loods (in totaal 400 m² waarvan 16 funderingen van 1,2 x 1,2 m een diepte bereiken tot 1 m), en de aanleg van een slipvanger, olieafscheider en bufferbekken (450 m², met een diepte tot 3 m) zullen plaatselijk diepere afgravingen gebeuren. In het uiterste oosten van de aan te leggen verhardingen wordt een palenfundering voorzien voor een toekomstige hal. De palen worden hierbij geboord en zullen tot een diepte van ongeveer 10 m rijken.

De aard van deze werken in confrontatie met de bestaande toestand en de bodemopbouw maakt dat een onderzoek niet te verantwoorden is. Het grootste deel van het terrein bestaat uit minstens ca. 1 m opgehoogde gronden waarbinnen de geplande werkzaamheden zullen plaatsvinden. Ook ter hoogte van de diepere bodemingrepen (m.b. ter hoogte van de puntfunderingen en thv de bouw van een slipvanger, olieafscheider en bufferbekken) kan ten gevolge van de werken voor de aanleg van de Kolenhaven en de industrialisatie van het terrein een geroerde bodem verwacht worden. Eventueel onaangeroerde zones zijn hierbij onmogelijk in kaart te brengen. Eventuele archeologische sporen en/of vondsten zullen daarom onmogelijk in een ruimere context kunnen geplaatst worden en zullen enkel een versnipperd beeld opleveren.

2.5 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvraag werd tijdens het bureauonderzoek behandeld:

Welke doorslaggevend aspect uit de beschrijving van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving, of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader leidt tot de opmaak van een archeologienota met beperkte samenstelling en beschrijf dit aspect.

De recente historische beschrijving van het terrein - met inbegrip van de ophoging naar aanleiding van de aanleg van de Kolenhaven en de industrialisatie van het gebied - en de confrontatie hiervan met de huidige geplande werken, toont aan dat de toekomstige werken op het merendeel van het terrein (ca.2,8 ha) met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Het terrein bestaat uit minstens ca. 1 m opgehoogde gronden waarbinnen de geplande werkzaamheden (ca. 45 cm) zullen plaatsvinden.

Ook ter hoogte van de diepere bodemingrepen, m.b. ter hoogte van de puntfunderingen (verspreid op een zone van 400 m²) en thv de bouw van een slipvanger, olieafscheider en bufferbekken (ca. 450 m²), kan ten gevolge van de werken voor de aanleg van de Kolenhaven en de industrialisatie van het terrein, een geroerde bodem verwacht worden. Eventueel onaangeroerde zones zijn hierbij onmogelijk in kaart te brengen. Eventuele archeologische sporen en/of vondsten zullen daarom onmogelijk in een ruimere context kunnen geplaatst worden en zullen enkel een versnipperd beeld opleveren. Verder onderzoek in deze zones van het terrein zal in het kader van toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet leiden tot kenniswinst.

2.6 Datering en interpretatie

Het onderzoeksterrein omvat enkel recente verstoringen ten gevolge van de industrialisering van het gebied. Dit gebeurde na de opening van de steenkoolmijnen in het begin van de 20ste eeuw en de ingebruikname als haven voor het transport van de steenkool sinds 1936. Bijkomend blijkt dat het ganse terrein hierbij werd opgehoogd.

3. Samenvatting

De initiatiefnemer plant op terrein aan de Kolenhaven te Genk (prov. Limburg) de bouw van een loods en de aanleg van nieuwe verhardingen. Het terrein dat een oppervlakte heeft van ca. 7,8 ha is kadastraal gekend als Genk, 4de Afd., Sectie E, percelen 477E, 477F en 477G en Genk, 5de Afd., Sectie F, perceel 954Y26. De zone waar bodemingrepen gepland zijn is ca. 2,9 ha groot.

De recente historische beschrijving van het terrein - met inbegrip van de ophoging naar aanleiding van de aanleg van de Kolenhaven en de industrialisatie van het gebied - en de confrontatie hiervan met de huidige geplande werken, toont aan dat de toekomstige werken op het merendeel van het terrein (ca.2,8 ha) met aantoonbare zekerheid geen verstoring zullen veroorzaken aan het eventueel aanwezig archeologisch erfgoed. Het terrein bestaat uit minstens ca. 1 m opgehoogde gronden waarbinnen deze geplande werkzaamheden (ca. 45 cm) zullen plaatsvinden.

Ook ter hoogte van de diepere bodemingrepen, m.b. ter hoogte van de puntfunderingen (verspreid op een zone van 400 m²) en thv de bouw van een slipvanger, olieafscheider en bufferbekken (ca. 450 m²), kan ten gevolge van de werken voor de aanleg van de Kolenhaven en de industrialisatie van het terrein, een geroerde bodem verwacht worden. Eventueel onaangeroerde zones zijn hierbij onmogelijk in kaart te brengen. Eventuele archeologische sporen en/of vondsten zullen daarom onmogelijk in een ruimere context kunnen geplaatst worden en zullen enkel een versnipperd beeld opleveren. Verder onderzoek in deze zones van het terrein zal in het kader van toekomstige werken met aantoonbare zekerheid niet leiden tot kenniswinst.

Neremweg 110 · B-3700 Tongeren • T +32(0) 12 22 52 50 • F +32(0) 12 77 00 34 • info@aron-online.be • www.aron-online.be